Finansklagenemnda Bank

Avgjørelse FinKN 2024-708

23.8.2024

NOBA Bank Group AB (publ.)

Utlån

Spilleavhengig – kreditt – uforsvarlig kredittvurdering?

Klager var spilleavhengig. Hun søkte om refinansieringslån til innfrielse av eldre gjeld. Foretaket kunne ikke tilby henne refinansieringslån, men tilbød henne et forbrukslån på samme beløp. Lånet ble utbetalt til klager, hvoretter hun benyttet det til pengespill. Klager anførte at foretaket skulle ha kjent til hennes spilleavhengighet. Foretaket skulle ha stilt krav om at lånet ble utbetalt til eksisterende långivere. Foretakets kredittvurdering var dessuten uforsvarlig. Klager fikk medhold.

ANTATT ØKONOMISK OMFANG: kr 354 944

Saksfremstilling

Saken gjelder spørsmålet om hvorvidt klager har et krav på at finansforetaket frafaller gjeldskrav.

Via en finansagent, søkte klager den 24.5.23 om et refinansieringslån på kr 354 944 med 15 års nedbetalingstid. Foretaket kunne ikke innvilge refinansieringslån som omsøkt. Hun fikk derfor tilbud om et forbrukslån på beløpet med nedbetalingstid fem år, hvilket klager aksepterte. Lånet ble utbetalt til henne.

Klager opplyste i lånesøknaden om inntekt på kr 600 000 pr. år, månedlig brutto inntekt på kr 50 000 og nettoinntekt på kr 34 500 samt utleieinntekt på kr 24 500 pr. måned. Hun opplyste om boliglån på kr 1 100 000, studielån på kr 400 000, usikrede lån på til sammen kr 354 944 og kredittkortgjeld på kr 34 000.

Foretaket innhentet bekreftelse på klagers inntekt. Det fremgår at klagers samlede inntekt de siste tolv månedene var kr 278 323, og at samlet inntekt i 2023 pr. april var kr 127 762. Av skattemeldingen for 2021 fremgår det at klager hadde inntekt på kr 170 740 og gjeld på kr 2 001 000. I 2020 hadde klager nettoinntekt på kr 38 511 og i 2019 nettoinntekt på kr 0. Av gjeldsregisteret fremgikk det at klager pr. lånetidspunktet hadde usikret gjeld på kr 354 944 og kredittkort med ramme kr 34 000. Av skattemeldingen for 2023 fremgår det at klager hadde inntekt på kr 391 724.

Klager har opplyst at hun er spilleavhengig. Da hun fikk lånet utbetalt til seg, ble det i sin helhet benyttet til spilling. Hun har videre opplyst at hun tidligere har hatt lån i Bank Norwegian, og at Bank Norwegian var gjort kjent med hennes spilleavhengighet. Kontoen i Bank Norwegian ble sperret på grunn av hennes spilleavhengighet. Nordax og Bank Norwegian fusjonerte i november 2022 til NOBA Bank Group AB.

Klager har anført at foretaket etter fusjonen mellom Nordax og Bank Norwegian var eller skulle ha vært kjent med hennes historikk som spilleavhengig og avslått lånesøknaden. Banken skulle ha gitt henne et refinansieringslån, i stedet for et forbrukslån. Foretaket skulle ha stilt krav om at lånet ble betalt direkte til eksisterende långivere for nedbetaling av gjeld. Det er ikke riktig at det var

hun selv som ba om utbetaling til egen konto. Foretakets kredittvurdering var uforsvarlig. Oppgitt brutto inntekt på kr 600 000 og husleieinntekt på kr 24 500 er feil. Inntektsopplysningen må bero på en tastefeil etter summering av alle inntektene med husleieinntekt. Husleieinntekten skal deles på to, da klager kun eier 50 % av eiendommen. Foretaket etterspurte ikke kopi av leiekontrakt. På lånetidspunktet bodde klager utenbys for å studere og var registrert med to adresser i Folkeregisteret. Foretaket tok ikke hensyn til den ekstra utgiften på kr 11 000 for leie av husvære på studiestedet.

Finansforetaket har opplyst at det ikke hadde tilgang til opplysninger om klagers kundeforhold i Bank Norwegian og derfor ikke hadde noen informasjon om hennes spilleavhengighet. Kredittvurderingen var forsvarlig. Det var ikke grunnlag for å avslå søknaden. Klager opplyste om brutto inntekt på kr 50 000 og netto inntekt på kr 34 500. De siste tre månedene før låneopptaket hadde klager brutto inntekt på kr 128 904 og netto inntekt på kr 113 455, hvilket utgjør kr 516 000 brutto og kr 454 000 netto pr. år. Basert på oppgitt gjeld gir det en gjeldsgrad på 3,6. Basert på opplysninger om gjeld i 2021 gir det en gjeldsgrad på 4,5. Med tillegg av månedlige utleieinntekter, hadde klager uansett tilstrekkelig betjeningsevne. Iht. utlånsforskriften hadde ikke foretaket anledning til å tilby klager et refinansieringslån. Hun aksepterte forbrukslånet og ba selv om at det skulle utbetales til henne. Hun hadde mulighet til selv å refinansiere eksisterende gjeld, når det var intensjonen med låneopptaket. Klager må selv ha risikoen for at hun benyttet lånet til pengespill og ikke til refinansiering.

Finansklagenemnda Banks begrunnelse

Klageren søkte om lån til refinansiering av usikrede lån på til sammen kr 354 944. Hun ble innvilget lån på dette beløpet, uten at foretaket klassifiserte lånet som refinansieringslån. Lånet ble betegnet som forbrukslån. Det ble gitt med løpetid som for forbrukslån, og det ble utbetalt til klageren selv. Refinansieringslån skal utbetales direkte til kreditorene til innfrielse av eksisterende gjeld, jf. Finanstilsynets rundskriv 6/2022, Praksis for lån til forbrukere, pkt. 6 siste avsnitt. Nemnda forstår rundskrivet slik at plikten til utbetaling direkte til kreditor gjelder selv om lånet ikke er gitt etter utlånsforskriften § 14 om unntak fra de alminnelige reglene i §§ 5 (betjeningsevne), 6 (gjeldsgrad) og 13 (løpetid), så lenge formålet er refinansiering av lån i annet finansforetak.

Når klageren har søkt om refinansieringslån, og det lånet som innvilges stemmer nøyaktig med de forbrukslånene som klageren ønsket å refinansiere, mener nemnda at lånet reelt sett er refinansieringslån, og at det skulle ha vært utbetalt direkte til kreditorene. Klageren har dokumentert at hun 31.5.23 tilbød foretaket kontonummer til lån som skulle refinansieres. Hun fikk til svar at det signerte lånet var et forbrukslån som ville bli betalt til hennes egen konto. Foretaket forklarer at det ikke kunne gi refinansieringslån på grunn av dårligere rente enn eksisterende lån og klagerens ønske om 15 års løpetid. Foretaket forklarer også at det gir refinansieringslån når det er nødvendig for å avvike fra de alminnelige kravene i utlånsforskriften. Som det fremgår av rundskrivet nevnt ovenfor, åpner ingen av disse begrunnelsene for utbetaling av lånet til klagerens egen konto.

Nemnda forstår det slik at Nordax og Bank Norwegian ble slått sammen i november 2022. Innklagde bank opplyser først at Nordax og Bank Norwegian inngår i samme konsern. Senere opplyses det at de to foretakene har fusjonert, med Bank Norwegian som merkenavn i Norge for den norske filialen av den sammenslåtte banken. Nemnda legger til grunn at fusjonen var gjennomført da det omtvistede lånet ble innvilget. Klageren opplyser at hun tidligere har hatt kreditt i Bank Norwegian, men at kredittkort og konto var blitt sperret. Bank Norwegian skal ha blitt gjort oppmerksom på hennes spilleavhengighet. Nemnda forstår opplysningene slik at det var

registrert i Bank Norwegian at hun ikke ville kunne få lån der. Denne informasjonen ble ikke respektert ved det omtvistede låneopptaket. Foretaket opplyser at det ikke hadde tilgang til opplysningen om kredittsperre i Bank Norwegian da lånet ble gitt. Nemnda kan ikke forstå at opplysninger registrert hos en av fusjonspartnerne ikke skulle være tilgjengelig i det fusjonerte selskapet ved behandling av lånesøknad. I en no-reply e-post til klageren med Bank Norwegian som avsender to uker etter klagerens søknad om lån, vises det til fusjonen i november 2022 og opplyses at Bank Norwegian er en filial av Nordax Bank AB (publ). Slik nemnda ser det, var de to foretakene på lånetidspunktet samme enhet. Kundeopplysninger av alvorlig karakter, som sperre mot kreditt, burde ha vært tilgjengelig for alle deler av foretaket. Det omtvistede lånet burde ikke ha blitt innvilget.

Risikoen for tap av lånte penger er overhengende når låntakeren lider av spilleavhengighet. Bank Norwegian hadde kunnskap om spilleavhengigheten. Tap av lånebeløpet var en påregnelig følge av foretakets uberettigede innvilgelse og utbetaling av lånet.

Utbetaling av lånet til klagerens egen konto i strid med rundskriv 6/2022 pkt. 6, ville kanskje ikke i seg selv medføre erstatningsansvar for klagerens fulle tap ved at lånet ble spilt bort. At lånet ble innvilget og utbetalt til klageren til tross for registrert sperre som følge av spilleavhengighet, gir etter nemndas syn grunnlag for erstatningsansvar for klagerens fulle tap av lånebeløpet. Dette ansvaret kan gis den form at klageren fritas for forpliktelser etter låneavtalen, og at hun har krav på tilbakebetaling av renter, avdrag og omkostninger som allerede måtte være betalt på lånet.

Det er ikke nødvendig for nemnda å gå inn på kredittvurderingen, og om klageren ville ha hatt krav på lemping av forpliktelsen som følge av uforsvarlig kredittvurdering.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Banks konklusjon

Klageren gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trygve Bergsåker (leder), Tom Slungaard (bransjerepresentant) og Kristoffer Sørlie (forbrukerrepresentant).